„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ у Нови Сад.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 11. У Новом Саду у уторак 19. (31.) јануара 1882. ГОДИНА XVII.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

Будим-Пешта, 18. јануара. Француско ново министарство; Фресине президенат и спољашњих, Сеј финансија, Фери наставе, Гобле унутрашњих, Хембер правде, Било рата, Жорегибери марине, Бароај јавних радња, Тирар земљеделства, Кошери пошта.

НОВИ САД, 18. јануара.

У суботу 16. о. м. састале су се у Бечу **Аустро-угарске делегације** и примиле поднеске заједничке владе. Ванредни кредит, што га влада иште, да може „спровести мере, нужне, да се угуши покрет, и то се на југу монархије и у поседнутој области изродио“, чини осам милијуна. Та је свота срачуњена само на прве потребе, на име на издржавање војске и војене операције, и то на три месеца. Но у споменици, којом је кредитни поднесак пропраћен, наглашује заједничка влада већ сад, да ће се, по што устанак буде угушен, морати у Херцеговини, а можда и у јужној Далмацији задуже време појачане посаде издржавати и неке довољно утврђене тачке посести, да би се осигурале важније свезе и лакше земљом овлађивало. По томе ће бокељско-херцеговачки устанак, и ако заједничкој влади све пође за руком, као што жели, што је међу тим још велико питање, — прогутати много више, него осам милијуна. У споменици се у једно прича, како је устанак почео и како је до сада текао, но то је тако непотпуна слика бокељско-херцеговачког покрета, да се будући историк не ће на њу смети ни осврнути. То није наш суд; то веле бечки листови, којима је више стало до истине, него до тога, да бечку владу извлаче из невоље, које је сама својом кривицом допала. С тога се очекује, да ће делегати својим начином изазвати владу, да даде опширнија разјашњења о бокељском и херцеговачком устанку, него што је у поменутој споменици учинила.

Међу тим, **устанак бокељски и херцеговачки** већ је, још док се делегације нису ни састале, бацио сен на парламентарне расправе, и он ће јамачно често бити предмет дневнога реда у парламентима, и кад се делегације разиду, јер овима ни тако није дуг рок одређен. Познатој хелфијевој интерпелацији на угарском сабору придружиле су се три, које су у петак 15. о. м. стављене у заступничком дому аустријског царевинског већа. Све три питају, хоће ли се влада постарати, као што то дотични закон прописује, за безбедност и осигурање породица оних резерваша, што су на бојно поље позвани. Аустријски министар земаљске обране одговорио је, да ће се влада у смислу и по одредбама закона о војничким таксама старати за потребите породице поменутих војника. Док делегације буду на окупу, ни угарски, ни аустријски парламенат не ће држати мериторних седница, но после делегација јамачно ће поводом бокељско-херцеговачког устанка бити више таких и сличних интерпелација.

Српска народна скупштина почела је у недељу 10. о. м. мериторне седнице, по што је престоном беседом, коју смо у прошлом броју саопштили, отворена и по што се конституисала. Скупштински биро, часништво, састављен је све од самих чланова владине странке. Председник је Алекса Поповић, потпредседник Милан Кујунџић; за тајнике су изабрани: Мита Ракић, Милан Жуњић, Никола Крупежевић, Арон Нинчић, Мита Миловановић, М. Тодоровић. И у адрески одбор петнаесторице, који је 11. о. м. изабран, ушли су сами „напредњаци.“ На појутарје св. Саве почела је адреска расправа. Адрески нацрт већине није нам још ни у колико познат, ни у главним потесима његовим. На захтев опозицијоне мањине прочитана је и њена адреса. У њој куди опозиција општу политику садашње владе, иште, да се прегледају сви трговачки уговори, што су с другим државама подвезани, и препоручује, да Србија негује пријатељске свезе с Русијом. Како страни листови, који нам обично стижу пре београдских, на кратко јављају, адреска расправа почела је врло живо и сутра дан је настављена.

У **Француској** је општа криза, владинска и парламентарна. Гамбетина криза решена је 14. о. м. падом кабинета од 16. (4.) новембра, но тим је тек настала права владинска криза. Беше то коалиција, савез монарховаца, интрансигената (непомирљиваца) и личних противника министра-председника, којој је пошло за руком, да га оборе. По томе нема данас у француској комори праве републиканске већине, на коју би се умерена влада ослањати могла, и то је онај моменат, који је од владине начинио у право и парламентарну кризу. Пре свега пада у очи, што једна иста скупштина у једној истој седници доноси о једном истом предмету два закључка, и то различита. Она је најпре са 298 против 173 гласа одбила бародетов предлог, који је на то излазио, да се устав са свим, неограничено ревидује, а неколико тренутака после тога на жељу гамбетину усвојила са 282 противу 227 гласова одборски предлог, да се уставни закони у опште ревидују. Кад се даље гласање испоједи, види се, да је начело о изборима по листи одбачено са 305 противу 227 гласова, а одборски предлог, да се устав од чести прегледа, усвојила са 262 противу 91 гласа. По свему се види највећа збрка појмова и начела. Комора је ту за иста жалосну улогу играла, и у Паризу имају право, кад веле, да се она љуто огрешила о углед и достојанство земље. Ко ће се усудити, да узме државну крму у своје руке? Колико је гамбетин поступак и демисија му одлучна, толико је и пак разумљиво, за што му се наследник тешко налази. У садашњим француским приликама тешко је наћи човека од ситуације. Јавно мишљење француско упире очи на Фресинета, Сеја и Ферија, и председник Греви с њима је већ конферисао, али да ли ће се исти, и ако узму владу у своје руке, моћи наћи у садашњој замршеној ситуацији, то је питање, о коме се на сваки начин може говорити. У осталом, данас, сутра, мора ће се разбистрити ситуација и у — Француској.

Бокељско-херцеговачки устанак.

Има већ три, четири дана, како полуслужбени билетени с бокељског и херцеговачког бојишта јављају све једно, те исто, на име, да ни од сарајевског заповедништва, ни од ђен. Јовановића није стигло никаквих извештаја ни о каким бојевима. Са свим природно и разумљиво. Последње експедиције, што их је војска из Билећа, Фоче, Коњице, Невесиња и Стоца предузимала, научиле су заповеднике, да они немају посла с појединим устаничким четама, које немају свезе, ни заједничког смера, него с добро уређеним устанком, који располаже с тисућама добро увежбаних ратника. По што у херцеговачким врлетима сваки устаник може на се по десет противника узети, то су војена заповедништва по досадашњим сукобима морала увидети, да им је снага малена, а да би се могла с успехом већег посла латити. Може дакле лако бити, да је ђен. Јовановић, као што се неки листови домишљају, издао заповест, нека се војска држи у дефензиви, док јој резерва не приспе. Устаници пак још немају нужде за офензиву, и отуда — почивка на бојноме пољу.

Из горе поменутих полуслужбених публикација и пак смо нешто ново дознали. У њима се ђен. Јовановић назива „војеним заповедником далматинским и херцеговачким,“ а то значи, да је он постављен за врховног заповедника свој коликој војсци, што ће у Боци и Херцеговини оперисати. Хоће ли отуд бити више успеха, но што до сад беше, то ће време и догађаји показати.

*

Из Дубровника јављају, да је 7. јануара било код Врхња у Херцеговини боја међу Аустро-угарском војском и устаницима. По службеном билетену, да богме да су устаници разбијени.

*

„П. Лоју“ брзојављају из Задра:

Устаници ударе 8. и 9. о. м. на три жандарске страже у столачком, билећком и невесињском округу; жандари се морадоше повући. Од Метковића преносе у Мостар само ерарске ствари. Кириције, што возише приватну робу, допреше само да Домановића, па се отуд морадоше у Метковић вратити. Трипко Вукаловић, зубачки војвода, скупио је код Кастелновог на херцеговачкој граници устаничку чету. Он набавља устаницима пушке, храни их и даје им плату.

*

Прашкој „Политици“ јављају из Задра:

Нова устаничка чета из Попова из Херцеговине нападе на Трновицу код Дубровника. Устаници, њих 20 на броју, беху у оделу херцеговачких жандара. По Херцеговини прикупљају се устаници у повеће чете. Војена заповедништва добила су за сад заповест, да ударају на устанике, само ако су сигурни, да ће успети.

*

Сарајевско главно војено заповедништво јавља 15 (27.) јануара:

Једна сатнија, послата из Калиновића наиђе 11 јан. јужно од Крајсављевића на опкопе, које беху 150 устаника посели. После кратког боја повуку се устаници према југозападу, не изгубив ни једнога друга. Од 11. на 12. јан. пођу устаници на калиновићку стражу. По што је устаничка снага велика била (веле, да их је било 700 људи,) то се калиновићка мала посада повуче се за јутра према Фочи. Противник је ишао за војском до Бистрице, али није ударао на њу. Јануара 13. стигне вест, да устаничке чете хоће Рањен-кулу да поседну, не би ли Горазду од Сарајева одвојили. Већ буду нужне наредбе издате. Јануара 13. буде јављено: 500 устаника хоће под Паонцима сплавове да сагради, да преплове Дрину на десну јој страну, па да Фочи загрозе. Устаничка чета, која је 4. јан. пошла од Улока на Коњицу и у којој има од 200 устаника, пуцала је 11. јан. нову од Куле на разводничку стражу, што је стојала на Врабац-брду. Један војник буде рањен. Јануара 11. буде телеграф између Коњице и Јаблавице прекинут, но опет је на скоро намештен. Пред вече покушају својих 150 устаника, да продру пут Коњице, но буду потиснути. Код Луга, источно од Јаблавице, опазе 12. јан. устанике, па кад угледаше стражу-крстарицу, а они се без боја повуку према Речици. У вече 13. јан. појаве се устаничке чете на висовима, што леже северо-источно од Коњице. Шест водова од 9. пешачке пуковније потисну их преко Врабац-брда до Борка; одамде је војска видела, где на 30 места у устаничком табору код Главатичева и Свете Кулаче ватра гори. Подруг сатније врати се 14. јануара у Коњицу на траг. Губитак: натпоручик Крејчи и 5 рањеника.

Са немачког царевинског већа.

У седници немачког царевинског већа од 12. (24.) јануара о. г. стајало је на дневном реду прво читање о прорачуну, а знало се, да ће се том приликом отворити дебата и о краљевском указу од 4. јануара, с тога су још куд и камо пре почетка ове седнице биле све трибине дупком пуне света.

У тој дебати узе прво реч посланик и професор Хенел, који оштро критиковаше краљевски указ. Овај краљевски указ — рече говорник — произвео је највеће изненађење. То противуречи уставу, да се увлачи краљева особа у политичну дебату, у парламентарну расправу, а није у реду, да се министри заклањају за краљеву особу; указом се чини краљ одговорним за све, а одговорност министрова незадовољава. Тиме се целокупној политичкој дискусији у народном заступству повукле границе; тиме мора или краљевство или конституционална уставност пасти. Сада се држи да се тиме показује верност према краљу, када се каже: „Ја сам увек веран слуга мога господара краља“. Краљев је положај таки, да се свака вера, коју је он одобрио, усваја само под условом, да га још чему бољем посаветовати могу. Моћ краљева стоји над свим странкама. Краљевско достојанство не да се пренети ни на највећег државног званичника. У критичним околностима могу таке појаве наступити, да је краљ позван, да изрекне спасавајућу реч: „Ја хоћу мира са мојим народом!“ (Врло добро! с лева.) Што се тиче примедаба у указу о положају званичника при изборима, то стоје ове у диаметралној противности према пређашњим изјавама Бизмарковим. Молим за извештај, шта влада држи о изјави указа, где је званичницима стављено у дужност, да при изборима заступају владину политику. Ни један званичник нема права да злоупотребљује свој званични положај, те да произведе одређен резултат при изборима; немогуће је да се званичници уздржавају од сваке агитације. Границе изборне агитације повучене су дужношћу, коју им њихово звање налаже. Ја жалим, што је тај указ изашао и гледам у њему више опасност, него учвршћење краљевског положаја у Немачкој и у Пруској. Славна традиција хоенцолернске династије није свугде у Немачкој, а нарочито у новим пруским провинцијама, ухватила чврста корена, као у старој Пруској. Оваким указима не ствара се љубав. (Живо одобравање с лева.)

Кнез Бизмарк устаје, да Хенелу одговори. За време целог свога говора је врло узбуђен. Оставља своје место и ступа на говорничку трибину. Ја заступам — рече Бизмарк — указ у моме својству као пруски председник министарства. Указ никојим начином не ствара ново право. Што се указ довађа у свезу са стварањем новога конфликта, то су само скрошне жеље. Влада не ће никаква конфликта, већ мира са народом. Не навађајте бечке новине, које су француским новцем плаћене и које распростиру те вести о конфликтима. Мора се код нас најпосле побити уставна легенда, по којој пруски краљ влада у смислу „regner“, а не у смислу „gouverner“. Има још нечега, осим писаног пруског права. Та и сам Момзен је говорио о страшилу „министарског апсолутизма према назови-краљевству“. Појмови о уставном шепртљарењу су застарели. Особа краљева је неповредљива, па ипак се не говори о краљу са страхопоштовањем. (Гласови: није истина!) — Вирхов је то у једном говору учинио. Ја сам одговоран за сва дела краљева, која сам ја премапотписао и која нисам премапотписао. Не разумем, како се владиним актима може ставити усљед потписа главни акцент на одговорност министра. Све то краљ сам израђује, а министри само редигирају, што је краљ заповедио, али они не регирају. Пруска традиција одговара према томе путпуно одредбама пруског устава. Пруски краљ не влада из увеселења, већ из владалачке дужности. Краљ одређује, како ће пруски опуномоћеници у савезном савету гласати и у пруском земаљском сабору излазити. Ја нисам ништа заповедио мојим министарским колегама, већ сам краљ. Коме имамо да захвалимо данашњи светски положај? Једино краљу самом Да се збивало по вољи парламентске већине за време конфликта, не би имали ни организоване војске. Пређашњи министри нису ни знали, да се јединство Немачке може остварити само великом јаком. војском под вођењем пруског краља. Када је Пруска ишла у Оломуц, тада рече тадашњи војени министар: „Ми не можемо Аустрију спречити, да Берлин не освоји; гледајте да не дође до рата!“ Да краљ није терао своју сопствену политику, него ону парламентарску, тада би ми године 1863 под вођењем тадањем потпредседника посланичке куће Берента ступили у бој за пољски устанак а против Русије. Парламенти радо нападају владу тамо, где је ларма и устанак, та то буди симпатије. У шлезвиг-холстајнском питању од г. 1864 правио је парламенат само опозицију, јер ми је испало за руком, да Аустрију задобијем за коалицију. Да смо у том питању следовали парламенту, седели би и данас у ешенхајмској улици. Ово велико дело извео је сам краљ својом најсопственијом политиком. Када сам ја у шлезвиг-холстајнском питању краљу доста споро поступао, управи краљ на мене питање: „Зар ви нисте Немац?“ Краљ је мењао своја министарства, док најпосле није извео своју краљевску вољу и пошао народном политиком. Увек се радило на краљевским на не на парламентарским делима. Предговорник нема пруских млађаних успомена, наши монарси задобијају ближим упознавањем! (Право! с десна.) Ви (окренуо се напредњачкој странци,) не желите да дођете у непосредне одношаје са краљем (живо порицање с лева); јесте ли у стању, да што боље ставите на место неопходно нужног монархичког елемента? Ви не можете ништа ставити на то место — а шта нам можете ви сиротави дати? Ви хоћете, да краљевство смрвите и растргнете, ви нас тиме довађате у хаос. Краљ има права, да влада, ово он неда себи одузети ограничењем устава; при изборима нису више могући политични заплети, кад се не стављају министри, већ је цар и краљ одговоран за све мере. Пребацује ми се, да сам кукавица, те да се заклањам за краљевски плашт. Варају се, кад мисле, да се ја љутим на који парламентарни говор и због тога напуштам своју војничку дужност, да краљу уштедим неповољност. Тако опасни нису ти парламентарни нападаји, заклона другог није нужно. За тако што довољна су ми моја прса, а не краљев плашт. Ко ми то каже, мора бити да није читао

повесницу од последњих двадесет година. Ја сам краљевство у шездесетим годинама својом сопственом особом бранио. За време конфликта претило ми се са затвором и конфискацијом мојих добара, па зар сам се ја онда кукавички понашао? Неистинитост овог пребацивања мора вам (на левицу показујући) црвенило стида на образ натерати. (Бурно председање. Вичу с лева: „није истина; измишљотина!“)

Сада се разви ванредна сцена; Бисмарк сиђе са свог места и упути се сав пламтећи у гњеву крупним корацима према левици; наслони се на говорничку трибину, и једва могаше себе да надвлада, те повиче: „Нека се јави онај, који се дотиче моје части!“ Изгледао је тако разјарен да се мислило, сад ће пред целом кућом напасти на противника. Лице му беше тавно црвено, из очију ватра севаше, а седи бркови и обрве се накострешише. Чланови левице повикаху: „А ко је шта рекао?“ Председник позива на мир. Бизмарк се окрене и оде на своје место. На један пут се опет врати трибини и рече: „Ви сте ипак рекли?“ По ново вичу: „Нисмо!“ Тада се Бизмарк опет врати на своје место и јасно рече: „Но, захвалите Богу!“ После једне почивке једва се могао умирити. Кућа је услед те изненадне сцене најдубље потрешена.

(Наставиће се.)

ДОПИСИ.

Париз, 9. јануара. (Политички преглед.) Јуче је држала комисија 33 која је за ревизију устава изабрана, седницу, да прегледа предлоге, које су поједини одбори израдили. Предлог су саставили равни комисари, и то пре него што се могло и да мисли. Ствар је свршена већ у $3^3/_4$ часа по подне, и ако се држало, да се нису неколико дана неће доћи до повољног резултата. За тим је комисија одложила своју седницу и умолила је свога председника Маргена, да потражи Гамбету, и да га позове у седницу. Али председник министарског савета не беше дома. Комисија је за тиме одгодила седницу и заказала је за сутра у 3 сата по подне. Из говора, који су у комисији држани, види се, да су готово сви чланови једнога и истога мњења т. ј. за чисту и просту ревизију. Неки су чланови предлагали, да се ревидирају само извесни чланци устава. У осталом, саветовања у комисији као да неће тако дуго трајати. Та и само јавно мњење је за то, да се што пре сврши; противници наиме за то, што држе да је ствар већ добивена, а влада опет за то, што није рада да одуговлачењем саме ове ствари, јавну дискусију пред самом комором одлаже. Извештај ће се — иначе врло кратак — да изнесе одмах по образложењу Гамбетином што ће да буде најдаље у понедељак, а сама дискусија можда ће се већ почети да води у уторак.

И ако јуче не беше седнице у комори, то су се ипак многи посланици искупили, да чују нове закључке комисије. Главно је, као што и „Ажанс Хава“ јавља, што хоће да се зна, да ли ће ревизија да буде потпуна, или само делимична. Рибот је већ у одборској дискусији нагласио, а и „Тан“ вели данас, да ће Гамбета, имајући с једне стране непријатеље, а с друге стране сумњиву резерву, уза се, питање о поверењу том приликом да изнесе на тапет. Сад како му драго, „Волтер“ тек сматра, да је именовањем Маргена за председника саме комисије. дат неки знак посредовања, који ће за цело имати уплива у комисији. Па настављајући даље вели исти „Волтер“ да се већ у првој седници комисије показало, да има и таквих чланова, који ће пре на помирење да помишља, само да отклони министарску кризу, која би могла да настане, и о којој се већ овде у велико говори.

Сер Черлс Дилке државни подсекретар Форињ-офиса, сигурно ће 25. о. м. стићи у Париз. Нема сумње, вели „Ажанс Хава“, да ће он овај пут да пређе канал, у намери да потпише трговачки уговор између Енглеске и Француске.

У немачком рајхстагу није примљен предлог либералне странке о осигурању радника против не предвиђених догађаја, али се ипак мисли, да ће се цела ствар још једном да упути нарочитом одбору од 21 члана на испитивање. И питање о утеловљењу Хамбурга у немачки ђумрук је јуче било на дневноме реду. Предлог законски још није био прешао трећу лектиру. Немачка преса још једнако коментира предлог црквенога закона. „Германија“ понавља своје старо мнење, и вели да црква треба са са свим да је слободна.

У данашњим овдашњим, а тако исто белгијским и немачким листовима читам ову вест: влада је угарска, уништивши два прва избора српскога патријарха решила, да непосредно наименује митрополита, и то административним путем. Она је на то место поставила Германа Анђелића досадашњег епископа бачког. Званичне новине у Пешти од данас јављају ово наименовање.

И ако се ово дана поговарало, то ипак енглеска влада не мисли да пусти на слободу, вође земаљске ирланђанске лиге, који се налазе у затвору у Килменхему, и ако су неки међу њима чланови самога парламента. Шта више она им је ставила до знања, да ће их још пуна три месеца дана држати у затвору. Но тиме неће енглеска влада, као што држи, стати на пут расправама у овој ствари у комори, пошто Парнел и Дилон имају много присталица у комори, који ће све дотле лармати, док једанпут ред у унутрашности не буде успостављен.

Комора у Риму је готово једногласно примила предлог Никоперин, да се Сели да допуст од 6 месеци а да му се не прими оставка. Депретис, а и многи посланици без разлике боје изјавише, да желе што пре да виде Селу у комори.

У Египту је стање још једнако у врло неповољном положају. Министар Шериф паша, ослањајући се на контролоре Француске и Енглеске, неће ама баш ништа комори да попусти. Ова се опет држи чврсто својих захтева, сигурно због тога, што се плаши т. зв. народне партије. Брзојав из Кахире јавља, да се између камаре и кабинета истина воде преговори али ће ови тешко до повољна резултата доћи. Свакако даје цела ова ствар, и онако забуњеној Порти још више посла.

До пре неколико дана, само су се неки листови овде бавили са немиром који се у Кривошијама појавили; сада пак има и до 20 листова, који редовно убавештавају Француве о догађајима, који се у јужној Далмацији дешавају. Нарочито два листа „Волтер“ и „Франс“ опширно о овоме говоре. Тако „Волтер“ у своме данашњем броју у чланку под насловом: „инсурекције у Боци-Которској“ ређајући прво повод и посљедице првога устанка од године 1869. а затим повод овоме устанку вели: да ће Аустро-Угарска ради обићне акције морати чекати пролеће. Међу тим ће се и инсурекција још даље да распростре, и можда ће да обухвати и Босну и Херцеговину. Свакако је положај Кривошијана, вели исти лист, јак, и Аустрију ће много да стане, док и ако још овај немир угуши. Француски листови држе, да Кривошије мора да имају коју силу за леђи.

— —?.

Вести из места.

— У недељу имадосмо прилике, каква нам се ретко даје, да у племенитој забави пријатно проведемо вече. У нашем народном позоришту приказиван је нов комад, „Рат у мирно доба“. Није нам намера, да рецензујемо о самој глуми и глумачком приказу, за то имамо стручан позоришни лист, који ће нас ослободити од оте колико тешке, толико и деликатне задаће; ми хоћемо само да констатујемо радостан чин, да није на име правна реч, кад своје позориште називамо мешимчетом народним, а свећенике и свећенице свог талијиног храма проповедницима и проповедницама свег онога, што је лепо и — додајмо — народно. Ма да је, као што рекосмо, била недеља, дан, кад су позоришне представе обично боље посећене, но иначе, радним даном, и ма да је био нов комад, опет причина, која „кућу пуни“ и распродаје, — уверени смо, да представа и пак не би била тако посећена, да речена глума није била користница позоришне дружине. У многоброј посети, која је вредној и уметничкој дружини нашег народног позоришта донела лепу своту, 288 фор. прихода, видимо ми потврду оној речи, да је наше народно позориште збиља мешимче народно. Одавши заслужено признање позоришној дружини, новосадско Српство показало је, да уме ценити позоришну уметност и да појима значај народног позоришта. Посета је истина могла бити још обилатија, праход још већи, али томе су јамачно криве неке помесне околност. Како је дружина српског народног позоришта својом уметношћу и уљудношћу још увећала оно признање и ону обљубљеност, коју је у овдашњем грађанству уживала, као год и свуда по Српству, где се год појавила, то се у овдашњим Српкињама зачела лепа мисао, да по српском обичају угосте вредну дружину позоришну, пре него што се крене на пут из наше средине. Тога ради приређује овдашњи Срби и Српкиње у четвртак, што ће први доћи, у позоришној дворани пријатељску вечеру с играњем у почаст чланицама и члановима наше позоришне дружине. Они су то у пуној мери заслужили, па за то се уздамо, да ће та свечаност што боље испасти, како заслужују они, којима се у почаст приређује.

Нови Сад, 18. јануара. Да би наш свет могао пратити путе наименованог патријарха, јављамо, да је исти јутрос отпутовао преко Будимпеште у Беч.

— Посланик сомборски на уг. земаљском сабору, др. Ника Максимовић, отпутовао је јутрос преко Куле доме, од куда ће за који дан у Будим-Пешту на сабор.

НОВИЈЕ.

О бокељско-херцеговачком устанку имају ове новије вести:

— „Н. Сл. Преси“ јављају из Трста: Устанак на југу све већма расте особито у Херцеговини. Ђен. Јовановић, који је нешто оболео, спрема се, да иде у Херцеговину, где устанак мора да има своје огњиште.

— Како „П. Лојду“ из Дубровника брзојављају, 13. о. м. нападне југозападно од Триглав-планине једна устаничка чета, састављена од 300 Кривошија и Херцеговаца, три пешачке пуковније на маршу. „Беше жестока окршаја,“ вели „лојдов“ извештај од речи од речи, „у ком су устаници с великим губитком потиснути; војници изгубише једанаест људи.“

— „Буд. Кор.“ јављају из Беча, како је министар-председник Тиса 16. о. м. у Беч стигао, па истог дана био подуже код монарха на аудијенцији, а за тим с министром спољашњих, гр. Калнокијем, конферисао.

— Аустро-угарски министар спољашњих послова, гр. Калноки, разделио је друкче свој ресор, но што је до сад био. Створио је четир политичка одсека, који ове земље обухватају: 1. исток, Србија, Влашка (начеоник бар. Мајер); 2. Немачка и Русија (начеоник бар. Тешенберг); 3. Француска, Енглеска, Талијанска, Шпањолска (начеоник Доци); 4. Америка и остале државе (начеоник гр. Кефстаји).

— Бугарски државни савет отворен је 15. ов. мес.

— Из Петрограда јављају, да је велика комисија за административно суђење од 2800 случајева, што их треба да прегледа, прегледала 650 случајева и 328 осуђеника одмах пустила на слободну ногу.

— О француској министарској кризи јављају 16. о. м. из Париза, да је председник Греви примио гамбетину оставку. Фресине се још није примио, да састави нов кабинет; он конферише с људима, с којима мисли владу да састави. Гамбета је обећао, да не ће опоновати. Говори се, да је Фери вољан. да ступи у нов кабинет Многи се листови надају, да ће Сеј примити финансијски портфељ, надајући се, да ће се тим решити финансијска криза, која у Француској још једнако траје.

— Из Берлина јављају, да ће Бисмарко бити награђен за свој поступак у немачком царевинском већу (о чему на другоме месту доносимо опширнији извештај). Говори се, да ће добити титулу војводе.

— Како из немачке престонице јављају, има неколико дана, како је међу римском курijом и прајском владом овладао „запето“ стање.

Изашле су и уредништву су достављене ове нове књиге:

— **Србадија.** Часопис за забаву и поуку. Година прва. Уређује Стеван Ћурчић. Свеска 11. и 12. Београд, штампано у државној штампарији 1881. На 4-ини стр. 481—587.

Накладом књижаре браће Јовановића из Панчева изашле су и послате су нам ове нове књиге:

— **Свети Сава.** први српски архијепископ, светитељ и просветитељ народни. Написао Л. П. (Са сликом св. Саве.) 4-ина стр. 43. Цена 15. новчића.

— **Цар Душан** у народним песмама. Са сликом његовом. 4-ина 47 стр. Цена 15 нов.

— **Шта деца воле** Са сликама. 8 л. Цена 30 н.

— **Дечије доба.** Са сликама. 8 л. Цена 30 н.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

СРБАДИЈА

ЧАСОПИС ЗА ЗАБАВУ И ПОУКУ.

УРЕЂУЈЕ

Стеван Ћурчић.

СРБАДИЈА доноси: песме лирске, епске и драмске; приповетке, новеле и приче из народна живота; путописе и романе; поучне чланке на свију грана науке.

На „Србадији“ раде: гг. **Бошковић Јован, Витковић Гаврило, Глишић Ђ. Милован, Ђорђевић Јован, Ђорђевић Манојло Призренац, Ђорић Никола, Илић Драгутин, Костић Лава, Лазаревић К. Лаза, Малетић Ђорђе, Николић Атанасије, Поповић Ђорђе, Симић С. Ђорђе, Шапчанин П. Милорад** и м. др.

СРБАДИЈА је најјевтинији забавни лист српски, јер годишње стаје само 4 фор. а. вр., на по године 2 фор. а. вр., а на три месеца 1 фор. а. вр. Претплата се из Аустро-Угарске, Босне и Херцеговине шаље на ову адресу: Administration der „Srbadija,“ Semlin. — Прва свеска за 1882. излази 15. јануара.

„МИЛИВОЈ“

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ

доноси у своме првом броју за 1882. ове чланке: 1. Проклети новац. Прича Ј. С. Б. 2. Разни укуси. 3. Старо и ново лето. Песма (са сликом) од Чика Јове. 4. Глас арханђелов. Прибележио Ј. 5. Ватрогасци. (Са сликом). 6. Шишмиш-риба (са сликом). 7. Коњ и врабац, песма (по немачком). 8. Питалице. 9. Свети Сава песма (са сликом од чика Јове. 10. Опсена — али природна са 2 (слике). 11. Наши разговори III. од браца Мите. 12. Што много вреди, то се ненамеће. 13. Даштања. 14. Чика Јовина пошта.

Рукописи и све што се тиче уредништва, шаље се на адресу Dr. Jov. Jovanović Wien, Währingerstrasse 9. — „Невен“, чика Јовин лист, излази два пут месечно на читавом табаку. Цена је за Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор., на пола године 2. фор. За Србију, Црну Гору и остале крајеве 10 динара или 5 ф. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 нов. на пола године, и шаље се на адресу

Штампарије А. Пајевића у Новом Саду.

СРПСКО НАРОД. ПОЗОРИШТЕ.

(Недељни ред представа.)

У уторак 19. јануара с новом поделом улога први пут: „Пуковник од осамнаест година.“ Шаљива игра у 1 чину, написао Мелвиљ, с немачког превео Л. Телечки. — Пре тога: „Доктор Робин.“ Шаљива игра у 1 чину, написао Тремореј, за српску позорницу прерадио Ј. Ђорђевић.

У среду 20. јануара: „Великоварошани.“ Шала у 4 чина, написао др. Ј. Б. Швајцер, превео П. Ј. Мостић.

У суботу 23. јануара: „Чаша воде.“ Историјска шаљива игра у 5 чинова, написао Е. Скриб, с немачког превео В. В.

У недељу 24. јануара: „Циганин.“ Позоришна игра у 3 чина, с певањем и играњем, написао Е. Сиглигетија, посрбио Ј. М. Шимић, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Милчинског. (Пре поласка позоришне дружине на пут претпоследња представа.)

У уторак 26. јануара у новом нарочито за овај комад зготовљеном оделу први пут: „Пера Сегединац.“ Трагедија из повесница српске у 5 чинова, написао др. Л. Костић, за позорницу удесио А. Хаџић. (Пре поласка позоришне дружине на пут последња представа.)

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

О произвођењу и потрошарини памука.

Париз, у очи нове године.

Узима се да се за 12 месеци и то до краја септембра о. г. потрошило памука у Вел. Британији 3.572.000 бала, свака бала по 400 енгл. фуната (енглеска фунта важи 454 грама). Што се пак тиче потрошарине памука на копљу, то су званичне оцене показале, да је оцена и то нарочито за Аустрију, коју је Енглес Елиси узео мала, и да износи више. Елиси је узео да је копно потрошило у години 1879—80 нешто преко $2^1/_2$ мил. бала, а у години 1880—81. 2 милијона и 956 хиљада бала. Што се тиче броја вретена то је овај у последњој години знатно повећан и износи на европској копну 21.245 хиљада, у Великој Британији 40.100 хиљада, а у сјед. америчким државама 11.875 хиљада, свега 73.220.000 вретена, према 72.055.000 у прошлој 1879—80-тој години.

Што се тиче трговине и индустрије са памуком у будуће, то изгледа, да ће производ моћи не само све тражње да покрије, већ да ће и нешто да претече, да ће дакле производ моћи да задовољи и повећану тражњу. Источна Инђија и Египат, а са малом променом и Бразилија и западна Инђија ће требати исту количину као и лане. По датама, која имамо, ово би била количина памука, која би се могла у тим земљама да потроши: Источна Инђија 1.150.200 бала, Египат 450.000 бала, Бразилија и западна Инђија 360.000 бала томе још средња тежина, која износи 400 бала свега 1.960.600 бала.

По последњем кретању, износила је потрошарина памука у Европи недељно 125.538 бала, по 400 фуната, и то за 9.347 бала више него 1879—80 године. Од ове повишице ваља одузети 3.230 бала недељно, због губитка у жетви у Америци, тако да недељна потрошарина износи 122.308 бала, дакле готово 5%. За година 1881—82 биће то овоме недељна потрошарина 128.423 бале, или у округлом броју 129 хиљада бала, или потреба годишња 6 708.000 бала. Кад ово предпоставимо, онда излази овај рачун:

тражња у Европи од прилике	— 6.708.000	бала по 400 фун.
производ у Инђијама, Египту итд.	1.960.000	„
Америка треба да донесе	— — 4.748.000	„
бала по 456 фуната	— — — 4.165.000	„
потрошиће тикачи у Канади, Мехици	2.050.000	„
жетва мора дакле донети	— — 6.215.000	бала по 456 фун.

Ова би жетва дала нуждан памук за цео свет. Што се тиче цене памука, то по садашњим вестима, држимо, да ће цена бити пре мања, него већа, или да промена у цени никако неће бити баш тако велика — —?.

✝

Са тугом у срцу и сузним оком јављамо, читалачкој публици нашој, да нам је

МИТА ПЕТРОВИЋ

заслужни и безаборављени управитељ наше „српске задруге за међусобно помагање и штедњу“ после кратког и тешког боловања у 43-ој години живота свога 7. (19.) јануара ов. год. душу своју богу предао.

Жаленa и оплакивања је достојан у толико већма, што је се за српске народне ствари наше јако одушевљавао и вазда на делу показивао да је задахнут осећајима најватренијег родољубља.

Бог му дао душа у рају насеља.

У Ст. Паланци 10 (22.) јануара 1882.

Управа задруге.

✝

Јављам свима сродницима и пријатељима да ми се мој мили и нигда незаборављени супруг

МИЛИВОЈ МАУКОВИЋ

сликар и уредник шаљивог листа Ђаволана после двогодишње слабости и немоћи 23. децембра пр. год. у вечност преселио и сарањен. Шидској певачкој дружини као и г. Богдану Новаковићу, који му је надгробно слово говорио усрдно захваљујем.

У Шиду 11. јануара 1882.

Ожалошћена супруга.

ОГЛАСИ.

Стечај.

Код београдског кредитног завода упражњено је место ликвидатора.

Компетенти ваља да се обрате потписаној управи до 10. фебруара о. г. по старом календару са доказима: да су потпуно вични дуплом књиговодству, да владају српским и немачким језиком и да су већ служили у оваковом својству.

У Београду 12. јануара 1882. год.

УПРАВА

1—3 **београдског кредитног завода.**

СТЕЧАЈ.

На управљено парохијско место у Товарнику овим се стечај расписује.

Просиоци имају своје нужним сведочбама снабдевене молбенице за 4 недеље, рачунајући од дана првог уврштења расписа овог, овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне, у Карловци 15. (27.) декембра 1881. држане. 3—3

Конзисторија архидијецезе карловачке.

СТЕЧАЈ.

На управљено парохијско место у Бачинци овим се стечај расписује.

Просиоци имају своје нужним сведочбама снабдевене молбенице за 4 недеље, рачунајући од дана првог уврштења расписа овог овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне, у Карловци 15. (27.) декембра 1881. држане. 3—3

Конзисторија архидијецезе карловачке.

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.